

בעקבות הגבריות האבודה: תיירי מין ישראלים בתאילנד

גיא ברוקר, * עמליה סער**

תקציר. המאמר מציג את זירת תיירות המין של גברים ישראלים בפטאיה שבתאילנד כמקום לכינון מחדש ולשיקום סימבולי של דומיננטיות גברית, שעל פיהם אבדה כאשר הנשים הישראליות הפכו לחזקות ולתובעניות מדי. עבודת שדה ושישים ראיונות עם תיירים ישראלים בעיר, שהיא מרכז עולמי של תעשיית המין, חושפים אצל הגברים תחושות של נחיתות לגבי מראם, מצבם הכלכלי ואונם, וכעס כלפי נשים ישראליות שלהרגשתם פוגעות ביכולתם לממש את גבריותם. הגברים הישראלים מחפשים מפלט זמני בחופשת המין בתאילנד, שהפכה לזמינה וזולה עבורם בזכות היתרון היחסי של ישראל בכלכלה הגלובלית. שם הם מנסים לממש פנטזיות של גבריות פטריארכלית בלתי מעוררת באמצעות פרפורמנס של היפר-גבריות, שליטה, אלימות והכפפת נשים. הניתוח מפרש פרקטיקות אלו כתגובה לעלייה היחסית בכוחן של הנשים בישראל, לקושי המתגבר של גברים לתפקד כמפרנסים ראשיים ולציפיות הסותרות שהם תופסים כמופנות כלפיהם – להמשיך להפגין און מיני וכלכלי אך בה בעת לגלות רגישות ולנהוג בשוויוניות מגדרית.

מילות מפתח: גבריות, גבריות, תיירות מין, ישראל, תאילנד, מגדר, גלובליזציה, כלכלה פוליטית

מבוא

בעידן הקפיטליזם המאוחר – עם הפיכתה של הזנות לתעשייה עולמית ענקית, התפתחותן של צורות חדשות ומתוחכמות של מסחר בכני אדם (Kara, 2009) וההתרחבות המסיבית בתיירות הבין-יבשתית – חופשת מין הייתה לתופעה משגשגת שמניבה מיליארדי דולרים (Jeffreys, 2008). למעשה, תיירות המין היא כיום אחד השווקים הצומחים ביותר (Empel & Wagner, 2012). המחקר על תיירות מין בכלל (Davidson O'Connell & Sanchez-Taylor, 2005; Hoang, 2014) ועל תיירות מין בתאילנד בפרט (Cohen, 1998; Bishop & Robinson, 2005)

* החוג לאנתרופולוגיה, אוניברסיטת חיפה

** החוג לאנתרופולוגיה, אוניברסיטת חיפה

מורכבת שמבוססת על הברלי כוח גלובליים: גברים מארצות במרכז המערכת העולמית טסים למדינות עניות כדי לממש בהן את הפריבילגיות הפטריארכליות שלהם, ופלח משמעותי בכללתן של מדינות אלו מתבסס על ההכנסות מהשוק הזה (רוברטס, 2006; Jeffreys, 2008).

מאמר זה מתעד את זירת תיירות המין של גברים ישראלים יהודים בפטאיה שבתאילנד ומציג אותה כמקום לכינון מחדש ולשיקום של גבריות דומיננטית מול תביעות הגבריות המתגוונות שגברים חשופים להן בישראל. ניתוח הממצאים מראה כיצד מתכוננת זירה זו כנקודת מפגש של תהליכים חברתיים ופוליטיים, ובהם העלייה היחסית בכוחן של נשים בישראל, היחלשות יכולתם של גברים רבים לתפקד כמפרנסים ראשיים והיווצרותן של ציפיות סותרות מגברים – להמשיך ולהפגין און מיני וכלכלי כבעבר, אך בה בעת לנהוג בשוויוניות מגדרית. הפערים הכלכליים הגלובליים והזמינות של תיירות המין הבינלאומית מאפשרים לגברים לממש פנטזיות של גבריות הגמונית פטריארכלית באמצעות פרפורמנס¹ של היפר-גבריות, הכולל רברבנות והתבטאויות מיזוגיניות בוטות ותנודות בין אגרסיה מינית לנדיבות פטרונית כלפי העובדות בתעשיית המין.

המאמר מציג ממצאים מתוך ראיונות ושיחות שנערכו במהלך תצפית משתתפת בעיר פטאיה (ברוקר, 2007). הנרטיבים של תיירי המין, כפי שהם עולים מתוך הטקסטים האלה, משקפים בעוצמה חוויה של גבריות חסרת מנוח הכוללת קשת של תחושות שליליות כלפי נשים ישראליות, בפרט בכל הנוגע ליחסי מין ולזוגיות. הגברים ששוחחנו עימם הביעו כעס, תסכול ונחיתות בהקשר זה וחשו מאוימים מול יכולתן של נשים ישראליות שלא להיענות להם או לצאת ממערכות יחסים שאינן מספקות אותן. על רקע חוויות מצטברות של דחייה ותסכול ביחסיהם עם נשים בישראל, החופשה בפטאיה מצטיירת כסיפוריהם כגן עדן לרגע, מקום שמאפשר להם להתרפק על דימוי נוסטלגי של דומיננטיות גברית חד-משמעית, נטולת אמביוולנטיות ובטוחה מפני כישלון. ההערצה המתרפסת של עובדות המין, צייתנותן, ההימנעות המופגנת שלהן מביקורתיות והעלויות הנמוכות מאוד של הבילוי מספקות את התפאורה הדרושה לגברים כדי לדמיין נשים כשפחות מין ואת עצמם כמלכים שמחזירים לעצמם, ולו באופן זמני, את השליטה שאבדה להם בישראל. כפי שניסח זאת שרון:² "בתאילנד יש את הכבוד, אתה מרגיש שאתה משהו, שאתה שווה משהו. בישראל זה לא ככה, אין מה לעשות – הישראליות הולכות עם גברים שהם כוסיות. פה הם יודעות מה זה גבר".

לטענתנו, למרות שתיירי המין אינם מהווים מדגם מייצג של גברים ישראלים-יהודים, הנרטיבים שלהם מהדהדים מתח מובנה בגבריות העכשווית, הנובע מן המסר הכפול הטמון

¹ המושג פרפורמנס, כפי שאנו משתמשים בו במאמר, מאגד בתוכו פעולות גוף ודיבור. חשיבותו טמונה בכך שחלק גדול מהידע התרבותי מתקיים ברמה הלא-מילולית. שיטות המחקר העיקריות לתייעוד ולניתוח של פרפורמנס הן תצפית ותצפית משתתפת בהתנהגויות, באירועים חברתיים, בטקסטים ויזואליים ובמרחבים ציליים, ופענוחם באמצעים פרשניים. פרפורמנס ממלא תפקיד חשוב ברוב הסוגיות המעסיקות את חקר התרבות, ובהן מיניות, זהויות, מגדר, ואתניות, והביטויים של כל אלה חורגים אל מחוץ לשיח המודע.

² כל השמות בדויים.

בתסריטים המתגוונים של גבריות לגיטימית. מצד אחד, הם נדרשים לעמוד בסטנדרטים שבעבר היו פחות מקובלים עבור גברים ביחסים הטרוסקסואליים: להציע נשים שלהם סיפוק רגשי ומיני, לנהל מערכות יחסים שיתופיות ולהסתכן בנטישה מצד נשים שיכולות להסתדר גם בלעדיהם. מצד שני, הם מקבלים מסרים שתובעים מהם להמשיך ולהצליח גם על פי המדרים המגדריים הישנים: להרוויח הרבה כסף, להפגין און מיני מוגבר ולממן לנשותיהם אורח חיים של צריכה. מדרים אלו הם אתגר של ממש עבור רוב הגברים הישראלים, ובכללם התיירים שפגשו. את תיירות המין של גברים ישראלים יש להבין לאור המתח הזה והקשר שבו הוא משוקע – הכלכלה הניאו-ליברלית הגלובלית, שאינה מאפשרת לרוב הגברים לממש את אידיאל המפרנס אך מאפשרת להם לצאת לחופשות מין זולות בחו"ל ולממש במהלכן פרפורמנס של פטריארכים עשירים.

הניתוח המוצג כאן שואב מתתי-ענפים אחדים בתוך התאוריה הפמיניסטית. האחד הוא התפיסה של המיני כפוליטי, בשל השיזור של מיניות בתוך מבנים היסטוריים של כוח (מילט, 2006; מקינון, 2006), ובד בבד תפיסתו כמיקרוקוסמוס תרבותי (דבורקין, 2005). השני הוא התפיסה שמגדר מתקיים הן ברמת הזהות הפרסונלית, הן ברמה המבנית והן ברמת השיח (Connell, 1995; Connell & Messerschmidt, 2005; Sa'ar & Yahya-Younis, 2008). מגדר הוא מנגנון כוח בפני עצמו, שמתקיים בשיזור הדוק עם מנגנוני כוח כלכליים גלובליים (Connell, 1998). הוא מיתרגם לזהויות אישיות שמתכוננות דרך פרפורמנס יומיומי (Schrock & Schwalbe, 2009; Trautner, 2005) ומקבל ייצוגים במרחב הפיזי והסימבולי. הרמות הללו תמיד מעוגנות הקשר וכרוכות זו בזו. לכן ניתוח מגדרי של תיירי מין ישראלים כורך יחד זהויות אישיות, גישה למשאבים פוליטיים, כלכליים וחברתיים, והיבטים הלקוחים מספרות תרבותיות רחבות יותר כגון יחסים בינאישיים, אסתטיקה ורגש. ספציפית, בהקשר הנוכחי של לימודי גבריות, אנו מתמקדים בקיום סימולטני של תסריטי מגדר מתחרים, בפרפורמנס ובכוח (Connell & Messerschmidt, 2005). ולבסוף, אנו נשענים על גישת הכלכלה הפוליטית (Bianchi, 2018), המתמקדת בעיגון הפרפורמנס המיני והשיח המגדרי של התיירים בתוך מבנים היסטוריים רחבים (Wonders & Michalowski, 2001) – במקרה זה, המיקום הפריבילגי של ישראל במערכת הקפיטליסטית הגלובלית מחד גיסא והעלייה ביוקר המחיה בתוך ישראל מאידך גיסא. התובנות שאנו מציגים בהמשך מתווספות למחקר תיירות המין המתמקד בממשק שבין גבריות לכלכלה פוליטית (Katsulis, 2010; Rubin,) (2006) ומדגיש את הדיאלקטיקה שבין גבריות מקומית וגלובלית (Williams, Lyons, & Ford, 2008) ובין מין וממון (דהאן-כלב וכרמי, 2006).

חלק הארי של הספרות המוקדמת על תיירות מין עסק בנשים העובדות בתעשיית המין, אולם בעשורים האחרונים עבר המוקד אל הלקוחות (Davidson, 1998; Weitzer, 2009). מגמה זו ניכרת גם במחקר העוסק בצרכני זנות ישראלים (להבירו, 2016; Bruker, 2019; Prior & Peled, 2018). המחקר המתפתח על לקוחות מין מקיף היבטים רבים ובהם משפט (Bernstein, 2001), תרבות (Frank, 2003), כלכלה וצריכה (Katsulis, 2010), מעמד (Monto, 2013), ולאחרונה גם גבריות (Hoang, 2014; Hobbs, Pattalung, & Chandler, 2011). המחקר הקיים בוחן שלל סוגיות, החל במימוש הפריבילגיות הפטריארכליות (Rivers, 2001; Moore, 2012; Serughetti, 2013; Wonders & Michalowski, 2001) דרך ההזדמנות לחוות אינטימיות (Birch, Baldry, & Hartley, 2017) וכלה בממשק שבין תיירות מין לגבריות

מאותגרת ושברירית (Joseph & Black, 2012). ההתבססות על המחקר העכשווי על גבריות מאפשרת לעסוק בהשלכות האלימות והנצלניות של תעשיית המין ובה בשעה להציע ניתוח מורכב של הסובייקטיביות הגברית המתכוננת דרכה.

כמקובל בזרם המרכזי במחקרי גבריות עכשוויים, לגישתנו הגבריות מובנית באופן רציף ודינמי מתוך אינטראקציה בין השיח המגדרי ובין המוסדות החברתיים שהיחיד פועל בתוכם (Sa'ar & Yahya-Younis, 2008). אנו מניחים שבכל הקשר תרבותי נתון יש תסריטים מגדריים המתקיימים בהצלבה עם מעמד, אתניות ולאומיות. תסריטים אלו נגזרים מתוך מודלים של גבריות, שחלקם מתחרים ביניהם על הגמוניה (Connell, 1995; Connell & Messerschmidt, 2005).³ אחת הנגזרות של ריבוי התסריטים להתנהלות גברית לגיטימית היא היווצרות של שניות מבלבלת. מיקומים מגדריים חדשים ופורצי גבולות תופסים את מקומם לצד דימויים שמרניים ופטריארכליים, וגברים נדרשים לתמרן בין מודלים מרובים של גבריות, שחלקם מערערים על הדיכוטומיות הטבועות במודלים הישנים. חוסר היציבות הזה, המוכר זה מכבר בספרות, מאתגר גברים רבים באורח תמידי ויוצר אצלם צורך להמציא את עצמם מחדש ולדייק את ביצועי המגדר שלהם (הירש, 2017; Connell & Messerschmidt, 2005; Gutmann, 1997).

בנרטיבים שאנו מציגים כאן, תיירי המין מביעים טינה על הדרישה (לתפיסתם) לתמרן בין תסריטי גבריות סותרים לכאורה – להיות חזקים כלכלית ומינית אבל גם רגישים ושוויוניים – ובתגובה הם מתרפקים על מודל מדומיין של עליונות גברית חד-משמעית. ממצאים אלו עולים בקנה אחד עם הסקירה התאורטית שלעיל. את דברי המרואינים אנו מבקשים לפרש באמצעות חיבור בין התאוריה על ריבוי תסריטי גבריות ובין הוויית המודרניות המאוחרת, המתאפיינת ברפלקסיביות, בספק ובביקורת עצמית (Giddens, 1991). לדברי באומן, בעידן המודרניות הנזילה "אנו עצמנו נושאים בנטל של גיבוש דפוסים, האחריות לכישלון מוטלת בעיקר על כתפיו של כל פרט" (באומן, 2007, עמ' 6). לשיטתו, דפוס ההתנהלות – ולענייננו, האופן הנכון להיות גבר בעולם – אינם יציבים אלא "נזילים". הם רבים מדי, מתנגשים זה בזה, סותרים זה את זה. הם שינו את טבעם והפכו מנורמות וכללים למטלות פרטיות. בחוויה של תיירי המין, כפי שנראה, הכישלון טמון בין היתר בכך שהזוגיות עצמה הפכה לא יציבה, ועימה הקריטריונים להתנהלות ראויה. נזילות הרת משברים זו מתקשרת בתודעת תיירי המין ישירות לדרישות הסותרות המופנות כלפיהם. בעוד שעבור חלק מן הגברים בישראל התגוונות תסריטי הגבריות הלגיטימיים מאפשרת נתיבים חדשים למימוש עצמי ושחרור מן הצו התרבותי הישן, גברים רבים אחרים מוצאים את עצמם במשבר וחווים את התסריטים המתחרים כאיום על הדרך ה"נכונה" שבה, לתפיסתם, גברים צריכים לפעול (הולנדר, 2007; חקק, 2009).

³ הירש (2017) מציגה הנגדה בין התאוריה של קונל, המדגישה ריבוי מודלים של גבריות הגמונית, לזו של בורדייה, המדגישה פרקטיס והביטוס. מתוך העדפה מסוימת לתאוריה של בורדייה, הירש טוענת שיש לתת קדימות למרכיב הפרפורמטיבי והיצרני של הגבריות ולסתירות הטמונות בה, משום שפרספקטיבה כזאת מאפשרת לזהות טוב יותר מופעים מורכבים של דומיננטיות וכפיפות. ברוח דומה, אנו משתמשים כאן לסירוגין במושגים "מודלים" ו"תסריטים" – הראשון משום שהוא נפוץ בספרות על גבריות, שעימה אנו מתכתבים, והשני משום שהוא טומן בחובו ממד של פעולה ופרפורמנס בתוך הציווי התרבותי.

מזן הספרות על גבריות בישראל עולה כי לצד הדומיננטיות ארוכת השנים של הגבר הלוחם (גלזמן, 1997; נוי, 2003; קפלן, 2009; שיאון ובן ארי, 2007) קיימת מגמה של התגוננות מודלים או תסריטי גבריות המתחרים ביניהם על ההגמוניה (הולנדר, 2007; לומסקי-פדר ורפפורט, 2000; ששון-לוי, 2006; Hakak, 2016). שינויים מהותיים בחברה הישראלית, ובהם עלייתן המקבילה של אידאולוגיות ניאורליברליות ושל תפיסות פמיניסטיות, קעקעו פריבילגיות פטריארכליות וכלכליות אשר לכאורה אפשרו בעבר תחושת גבריות יציבה יותר. בה בעת, היחלשות מבני כוח מסורתיים וקיטוב כלכלי שמאפשר למספר קטן של גברים להרוויח סכומי כסף גבוהים מאוד הופכים את איריאל המפרנס הראשי לבלתי מושג עבור גברים רבים. שינוי נוסף טמון בכך שכבר אין די בתביעה לפרנסה; בה בעת גברים נדרשים להיכנס יותר ויותר לעבודת הרגשות, הן הזוגית הן ההורית (Sa'ar, 2009), עבודה שהחלוקה הטרונומרטיבית הישנה הקצתה בראש וראשונה לנשים. כפי שנראה להלן, מורכבות זו מהדהדת היטב אצל תיירי המין החשים כי הם אינם מצליחים לעמוד בסטנדרטים הנדרשים מהם. בפטאיה, לעומת זאת, הם מוצאים "מובלעת של היתרים" (להברז, 2016), המאפשרת להם להפוך נשים לאביזרים בתוך פרפורמנס פשטני וקל להשגה של הגבריות. מטרת המאמר היא לחשוף טפח מן המשמעויות האינטימיות שיש לשיקועה של הגברית הישראלית במערך הכלכלי-פוליטי הגלובלי בעידן המודרניות המאוחרת.

לפני שנעבור לממצאים, נעיר שתי הערות. ראשית, הגם שההכללות שנציג נוגעות לגבריות ישראלית עכשווית, הן אינן מתיימרות למצות את מלוא קשת הגברויות הישראלית. גם איננו טוענים שתיירי המין מייצגים גברים ישראלים באשר הם. הפרויקט הפרשני שלנו קורא את הסוגיות שמעסיקות את תיירי המין כדהוד של דאגות הגבריות הרחבות יותר שלהם. הגברים האלה נוסעים הרחק כדי לממש פנטזיה שאמורה להיות מנותקת לחלוטין מחייהם בבית, אבל היא קשורה בטבורה לחייהם בבית והם ממשיכים לחוות כעס, תסכול ואכזבות בעקבות יחסיהם עם נשים ישראליות. ההשוואות הבלתי פוסקות שהם עצמם עושים בראיונות בין מי שהם מכנים בהכללה "נשים ישראליות" ו"נשים תאילנדיות" כיוונו אותנו למקד את הניתוח בממשק שבין "כאן" ו"שם", קרי בשיקוע של ישראל ותאילנד במערכת קפיטליסטית-פטריארכלית אחת. אנו טוענים שתיירי המין מציעים תובנה נוקבת לגבי הדיאלקטיקה של מגדר וכוח גלובליים, שניזונה בין היתר מהבדלים בכוח הקנייה, מהבדלים באפשרויות התנועה ומהבדלים בזכאות להגנה משפטית ולתמיכות סוציאליות מן המדינה. ההערה השנייה נוגעת לנשים. החומרים שנציג אינם כוללים תיעוד של קולותיהן של עובדות המין בפטאיה או של בנות הזוג בישראל. ברור לנו כמובן שלא להאליה יש סוכנות, ושהיחסים בפועל בין תיירי המין לנשים בבית ובתאילנד מורכבים יותר מהאופן הפשטני שבו הם עצמם מציגים אותם בראיונות. התייחסות המרואיינים לנשים כאל קבוצה גם כשמדובר בנשים ספציפיות היא כשלעצמה פרקטיקה שיחנית המאפשרת ריחוק ואליימות, והדבר משתקף בציטוטים הסקסיסטיים והבוטים המובאים בהמשך.

המחקר והשרדה

גיא ברוקר שהה שלושה חודשים בפטאיה ובמהלך תקופה זו התגורר במלון שכל אורחיו היו תיירי מין ישראלים. גיא ליווה אותם בביקוריהם בפאבים המקומיים ובשעות המנוחה שלהם

במלון, וערך עם 60 מהם ראיונות פתוחים שהוקלטו ותומללו. גילם של המרואיינים נע בין 18 ל-65, ומתוכם 35 היו רווקים, 16 נשואים ו-9 גרושים. פרק זה, הכתוב בגוף ראשון יחיד, מתאר את השדה, מספק תיאור אתנוגרפי תמציתי של הסצנה ומבהיר את היתרונות ואת המגבלות המתודולוגיות של המחקר.

פטאיה! פטאיה!

ואז זה מגיע. נכנס נהג תאילנדי שמנמן ומרעים בקולו "פטאיה! פטאיה!". הרכב כבר מלא גברים – אנגלים, גרמנים, בשלשות או בזוגות. אני מוצא לי מושב בודד ונוסעים לפטאיה. פטאיה נמצאת בחוף המזרחי של מפרץ תאילנד, כ-165 ק"מ דרומית-מזרחית לבנגקוק. זהו אחד המרכזים הגדולים ביותר של תיירות המין בתאילנד⁴ ובעולם בכלל. בפטאיה אני מוציא את כרטיס הביקור של המלון "הישראלי" ומסביר לנהג האופנוע שלשם אני רוצה להגיע. מרחוק אני רואה שלט גדול בעברית: "מאי טראוול". אני עושה צ'ק-אין לחדר בקומה השנייה, אחד מ-14 חדרים בסך הכול. בחדר, שמזכיר חדרים בבתי מלון זולים, אני מוצא תמונת פוסטר של נוף, שלט לטלוויזיה, ומקרר קטן ועליו חפיסת קונדומים. אני מניח את התיק, מדליק את המזגן ובוחן את ערימת סרטי ה-DVD המונחים מתחת לטלוויזיה. ביניהם אני מוצא דיסקים צרובים של "חגיגה בסנוקר" ועוד סרטים ישראלים. זה מאשר לי סופית שהגעתי למקום הנכון. בשלושת החודשים הבאים המלון הזה יהפוך להיות הבסיס של עבודת השדה.

בערב אני יוצא לרחוב, צועד שני צעדים, וכבר צועקת אליי אישה מהבר הסמוך "come on, come on". הרחוב מלא ברים ובכניסה לכל בר עומדת שורה של נערות צעירות שצועקות לי לבוא אליהן. אני ממשיך במורד הרחוב וגם הרחוב הבא הומה נשים תאילנדיות וגברים מכל העולם. צעקות "come on, sexy boy" נשמעות לעברי מכל עבר, וזה לא שאני חתיך הורס. הברים אינם נגמרים, זו עיר משוגעת: מאות ברים עם נערות תאילנדיות, מועדוני ג'ו-גו, דיסקוטקים ומועדוני ריקודים. לאורך הטיילת עומדות מאות נשים ומנסות לפתות אותי להצטרף אליהן. אני מרגיש מוצף, נחשק, כל כך הרבה נשים קוראות לי, עושות לי עיניים, נוגעות בי. חבורה של נשים צעירות מתנפלת עליי: "sexy man". איזה טירוף, אני חושב לעצמי. אני בהלם מהמפגש עם המציאות האנושית הזאת, השונה מכל מה שנתקלתי בו בחיי. למחרת, כשהערב השני מגיע, אני שוב יוצא לרחובות. כשאני חוזר לחדרי אני כותב ביומן:

הערב אני שוב הולך ברחובות, אך הפעם, אחרי השוק של ההתחלה, אני חש חמלה למראה מאות הנערות והנשים שקוראות לכל גבר שעובר בסביבה. אני רואה נערה מנגבת זיעה מהמצח של זקן גרמני, אני רואה גבר אנגלי עם שתי נערות, אחת מתחת לכל זרוע. זוג ישראלים צעירים מתגפפים עם שתי נערות מקומיות. זה כל כך שונה מאתמול. אני מחפש את הרחובות הצדדיים בלי הברים, כדי לעבור דרכם.

⁴ הגידול המואץ של הזנות בפטאיה התרחש בעקבות הנוכחות הצבאית של ארצות הברית בווייטנאם בתקופת מלחמת וייטנאם (Enloe, 1989). כיום, זנות המיועדת לזרים עורנה נדבך חשוב ביותר בצבירת הון זר בתאילנד (Oppermann, 1998; Kelley, 2015).

החוויה החזקה של הערב הראשון תהפוך אחר כך לשאלה שלא אפסח עליה אצל אף מרואיין: "מה הרגשת כשהלכת פה ברחובות בערב הראשון?"

בבוקר אני יורד אל הלובי שבו יש מסעדה, חדרון מחשבים קטן ושולחן ביליארד. על הקירות תלויות תמונות רבות של גברים ישראלים חבוקים עם נשים תאילנדיות ודברי תודה לבעלי המקום, בעברית כמובן. המסעדה והמלון הם מובלעת של תיירים ישראלים (יש בפטאיה ארבע מסעדות ישראליות נוספות). כמו התרמילאים הישראלים (נוי, 2003; שמחאי, 2000), גם תיירי המין בפטאיה נוטים לבלות את רוב זמנם עם ישראלים אחרים. מעבר לשתייה הפיזית באותו מלון ולהעדפה לצאת יחד למסעדות ולפאבים, הם יצרו לעצמם מעין מובלעת תרבותית: התפריטים כתובים בעברית, האוכל המוגש הוא "ישראלי טיפוס", המוזיקה המושמעת ברקע גלגל"צית ישראלית. כאן אפשר לשמוע עברית לא רק מפי הגברים הישראלים אלא גם מפי מספקות השירותים המקומיות (בעיקר "בן זונה" או "רוצה מציצה"). כאשר מגיע ישראלי חדש, שאר הגברים הישראלים מעדכנים אותו לגבי כל הפרטים הנוגעים למיקום הנשים, למחירים ולמקומות מומלצים, כמו שמתאר גיל:

אתמול הגעתי. אחרי שעשיתי סיבוב על האופנוע נכנסתי להלם. ישבתי פה, אמרתי אני לא יוצא בלי ישראלים, בלי מישהו שמכיר את המקום קצת יותר טוב ממני. מצאתי מהר מאוד את החברים פה. מהר מאוד התחברנו, כמו כל הישראלים בכל העולם. יהודים תמיד מתחברים ומוצאים אחד את השני צ'יק צ'ק.

במשך הזמן אני הופך לדמות מוכרת, והדבר מסייע לי בבואי לערוך ראיונות. נוכחותי הממושכת במקום, האווירה הפתוחה כלפי מין, ההבטחה לאנונימיות, היותי גבר, ויותר מכול – העובדה שהראיונות מתקיימים בפטאיה, בלב המרחב הלימינלי של הפנטזיה, מביאים לפתיחות בראיונות. רוב המרואיינים הם גברים ששהו במלון ימים אחדים והצלחתי ליצור איתם קשר, אך יש במרואיינים גם כאלה שרק באו לאכול במסעדה ולנו במקומות אחרים. כאשר אני מציע להם להתראיין אני בדרך כלל נענה בחיוב, למרות שמחקרים מציינים שהמחקר על לקוחות זנות מסובך מאוד משום שקשה ליצור איתם קשר ולזכות לשינוף פעולה מצידם, מאחר שרובם רוצים להישאר אנונימיים (Grenz, 2005).

אולם לצד נכונותם לדבר בפתיחות על הדברים שמתרחשים בפטאיה מגלים המרואיינים התנגדות גורפת לשתף בפרטים לגבי חייהם בישראל, ולכן בכל הנוגע לרקע הסוציו-אקונומי שלהם עליי להסתפק ברמזים שניתנו בזמן הראיונות ובעיקר בשיחות בלתי פורמליות. הקושי לאפיין את הרקע של לקוחות בתיירות מין אינו ייחודי למחקר זה (ראו למשל Frank, 2003). תופעה דומה מתארת ריוורס-מור (Rivers-Moore, 2012), שתיירי המין שראיינה (מארצות הברית ומקנדה) היו להוטים לדבר על חוויותיהם בקוסטה ריקה אך התנגדו לדבר על חייהם בארץ המוצא. מלבד גילם של המרואיינים, לא ניתן היה להשיג נתונים מפורטים לגבי הרקע הסוציו-אקונומי שלהם. הפרופיל המגוון של תיירי המין עולה בקנה אחד עם התיאורים המופיעים בספרות, שלפיהם תיירי מין באים מכל שכבות האוכלוסייה (Monto & Milord, 2009; Weitzer, 2013), ועם העובדה שצריכת זנות חוצה קטגוריות חברתיות ואינה מוגבלת לקבוצת אוכלוסייה מובחנת (לבנקרון וכן ישראל, 2005; Pitts, Smith, Grierson, O'Brien, & Misson, 2004). כאשר מציבים זה לצד זה את סירוב המרואיינים לשתף בפרטים על חייהם האישיים ואת הפתיחות החריגה שלהם לגבי חוויותיהם בפטאיה, נראה כי הדפוס

הסלקטיבי הזה של מסירת המידע הוא תולדה ישירה של העובדה שהמחקר נערך בעיצומה של החוויה הלימינלית שלהם, ושהחוויה היא שאפשרה להם לדבר בראיונות בפתירות יוצאת דופן על חולשותיהם ועל חרדותיהם.

התפאורה בפטאיה מאפשרת לתיירי המין לפרש את היחסים בינם ובין עובדות המין במושגים לא-כלכליים ואישיים, כ"דידות" או "אהבה"; מעין "זנות פתוחה", כפי שכינה זאת כהן (Cohen, 1993). חלק מהמפגשים עם הנשים בזנות אינם מתוחמים לאקט המיני בלבד ויכולים להימשך יום, שבוע ואף יותר. כפי שמתואר בספרות (Bernstein, 2001; Sanders, 2008), גם כאן מנעד החליפין בין הלקוחות לעובדות המין כולל טקסי חיזור, ארוחות רומנטיות, מתנות לאישה ולמשפחתה, ושכנוע עצמי שהנשים מגיעות לסיפוק מיני מלא, כפי שמזכיר דוד:

אני גבר שיודע לתת ביצועים והיא גם נהנית, זאת שלי אם לא גומרת לא מפסיקה, היא נהנית מזה, נהנית חבל על הזמן. ואחר כך היא גומרת ואני גומר, אנחנו עוד שעתיים מתחבקים ומתמזמזים. היא נהנית, היא מה זה נהנית, סוף הדרך. אתה יודע, לפני יומיים אנחנו מתנשקים ומתנשקים ומרוב עייפות נרדמנו שנינו מנושקים פה לפה. אתה מבין, יש כיף איתה.

בשעות הצהריים הבליינים מתחילים להתעורר והחוויות מן הלילה הקודם עולות. בשעות אלו אני עורך את רוב הראיונות, ליד שולחן בלובי או בחדר המחשבים הקטן והשקט. הראיונות נערכים בדרך של ראיונות-שיחות פתוחות (Kvale, 2007), ולמראיין ניתן חופש מקסימלי לארגן את הנרטיב שלו כרצונו. דרך זו נבחרה משום שהיא הולמת את כוונותינו להתוודע לחוויותיהם ולתפיסותיהם של התיירים ולעמוד על האופן שבו הם מבנים אותן. במקביל אני עורך תצפית משתפת במועדונים ובברים. התצפית מאפשרת לי לקיים אינטראקציה מתמדת עם מגוון רחב של לקוחות גברים ולערוך עימם שיחות במגוון סיטואציות, והדבר מספק הקשר ומשמעות לדבריהם בראיונות (Prus, 1996).

הראיונות מתאפיינים בתגודות חדות בין רגשות קיצוניים: כאשר המראיינים מדברים על החיים בישראל דבריהם רוויים בכעס, בתסכול ובחוסר ביטחון, ואילו כאשר הם מספרים על החוויה בפטאיה עולה מדבריהם תחושת אופוריה. התגובות הקיצוניות הללו מסמנות אבחנה בין עולם רע – ישראל, שם הנשים השתלטו ו"חדלו להיות נשים", הגברים איבדו ממעמדם והמראיינים באופן אישי הפכו לקורבנות, ובין עולם אידילי – פטאיה, שבו הנשים ממלאות באופן מושלם את תפקידן בעסקה המגדרית: הן כנועות, נחמדות, להוטות לרצות ולספק, פתוחות מבחינה מינית ונטולות כל דרישות, והדבר הופך את התשלום עבור שירותי המין למחווה של נדיבות טהורה ואת הגברים המשלמים לגבריים לרגע. למרות שהגברים יודעים היטב שמדובר בעסקה מסחרית, הם מקפידים מאוד לנסח לעצמם עולם פנטסטי: הנשים התאילנדיות אינן בדיוק זונות. הן באמת נמשכות אליהם.

ממצאים

הכמיהה לגבריות לא מאוימת

"האישה התאילנדית זה אישה, זה פה לא שוויון זכויות. בישראל אתה מתחתן עם אישה – זה כמו התחתנת עם גבר, שוויון זכויות, אתה חצי-חצי הכול. פה אין חצי-חצי, אתה המלך. אתה מבין, פה זה עולם אחר לגמרי, מנטליות אחרת לגמרי... בישראל העוזרת שואלת את האישה איפה הסמרטוט לנקות את הבית? אז האישה אומרת הלך לעבודה, ככה זה בישראל."

הפמיניזם מהווה מקור מרכזי לתסכול עבור גברים רבים בישראל, כמו במדינות רבות בעולם (Holmgren & Hearn, 2009). למשל, מחקר שנערך בקרב גברים אמריקאים תיירי מין במקסיקו העלה כי הם חשים כעס כלפי הפמיניזם ואיבה כלפי הנשים האמריקאיות שאימצו את הרעיונות הפמיניסטיים, בניגוד לנשים המקסיקניות (Katsulis, 2010). באופן דומה, תיירי המין הישראליים בפטאיה מתארים את האישה הישראלית כמי שאינה יודעת את מעמדה ביחס לגבר ואינה מתפקדת כפי שמצופה ממנה. כנגדה הם מעלים על נס את האישה התאילנדית ומתארים אותה כמי שמודעת למקומה הנמוך ביחס לגבר ומקבלת את המקום הזה:

עמוס: ישראליות זבל, רוצות שוויון ודרכו לך על הראש מרוב שוויון. והנשים התאילנדיות זה נשים. האישה יודעת את מקומה כאישה וגבר יודע את מקומו כגבר, לא שאני שוביניסט, אבל יש דברים שהטבע יצר – כל אחד והמקום שלו. בגלל השוויון, בגלל כל הקטע הזה הם החליטו היום שהם צריכות להיות בשווה ערך של גבר, לעלות מעליו ולדרוך לו על הראש על הדרך. האישה התאילנדית יודעת את מקומה. זאת אומרת, אם אתה מביא את הפרנסה הביתה אתה הגבר שנותן את הטון.

גיא ברוקר: אתה רוצה להגיד שאתה רוצה לשלוט במה שקורה?

עמוס: בעקרונית אישה צריכה לדאוג לבית, לדאוג לילדים, דברים כאלה, והבעל הראש של הגבר צריך יותר פרנסה, דברים טכניים. ככה עובד העולם, אבל בעולם היום, אצלנו בארץ הנשים שכחו לגמרי את מקומן בגלל השוויון. היום נהפך שהגבר עושה את הכול, אתה מבין, גם מבחינה מינית בחורות ישראליות הם שק תפוחי אדמה. אני לא אומר שהם לא מסוגלות לסחוב זיון, אתה יכול להשכיב אותן על המיטה לפתוח להם שתי רגלים ולזיין חמש שעות. אין בעיה והיא רק שוכבת, עכשיו אתה רוצה להתחיל קצת תנועות, קצת תזויות, הם שק תפוחי אדמה – היא לא זזה לשום מקום.

גיא ברוקר: לעומת זה הנשים התאילנדיות...

עמוס: זה אקרובטיקה, זה קרקס יש לך על המיטה, מפנקות אותך, דואגות שלך יהיה טוב לפני שלה יהיה טוב, לפני האני שלה.

גיא ברוקר: אז היא שמה אותך במקום הראשון?

עמוס: יפה, הבנת עכשיו מה הכוונה שלי שההבדל בין גבר ובין אישה. גם בתורה רשום "מצלע", מהצלע שלך הוא הוציא את הבחורה, זאת אומרת היא חלק ממך, היא לא שלם בפני עצמו. ולמה יש לנו רמת גירויים כזאת גבוהה בארץ? בגלל ששכחו את מעמדו אחד של השני. אני בכלל לא שוביניסט לגבי בחורות אבל יש דברים שהטבע הקים אותו כך כי ככה אנו צריכים להיווצר.

דברים דומים עלו בשיחה עם מאיר:

גיא ברוקר: מה אתה אוהב בנשים התאילנדיות?

מאיר: הם פשוט נשים, לעומת הגברים המוזרים שבארץ תקרא להם נשים, הטומבוי שבארץ, לבין הנשים פה. בארץ זה לא נשים, זה גברים. זה גועל נפש של דבר, האישה שולטת בארץ. המנטליות פה שהגבר הוא המלך נקודה. פה גבר הוא גבר ואישה היא אישה, בארץ התפקידים התחלפו מזמן. בקיצור זה בריחה ממצביאות שהיא קשה בארץ, אי אפשר לנשום בארץ.

בחווייה של תירי המין, השליטה שאבדה להם בחיי היומיום בישראל שבה ונקנית במפגשים המיניים בפטאיה. הם עורכים השוואות בלתי פוסקות בין "נשים ישראליות" ל"נשים תאילנדיות" למרות שברור להם שהאחרונות הן עובדות בתעשיית המין ואילו הראשונות הן נשים שהם פוגשים במסגרת יחסים נורמטיביים, ומדמיינים שהפרפורמנס של שליטה במפגשים עם האחרונות מפצה אותם על מה שהם רואים כאובדן תפקידי המגדר המסורתיים בישראל. קיים מתח ניכר בין אשליית העולם המושלם, שבו גברים הם "גברים" ונשים הן "נשים" ושבו יש להם שליטה גמורה, ובין העולם האמיתי שבו – בתאילנד כמו בישראל – לנשים יש סוכנות, והמתח הזה נותר מודחק.

שליטה בתוך הזוגיות ופחד מכישלון

מן העלייה בגיל הנישואין ובשיעורי הגירושין אפשר להסיק כי לנשים בישראל יש כיום בחירה גדולה הרבה יותר מבעבר בתחום היחסים עם גברים. שינויים אלו מאפשרים לנשים לסרב ליחסים, להגיש תלונה על הטרדה וליזום גירושין או פרידה מבן הזוג. הזוגיות הפכה להיות נזילה יותר (באומן, 2003). כפי שעולה מדברי הגברים הישראלים בפטאיה, הדבר מאיים מאוד על תפיסות הגבריות שלהם ומעורר בהם פחד תמידי מהכוח שיש בידי הנשים לסרב להם או להיפרד מהם. מבחינתם, התחושה שהם שוב בשליטה מלאה – בוחרים מתי ועם מי להיכנס לקשר ומתי לסיים אותו, ולא חוששים להיתקל בסירוב – היא גורם מכריע בהפיכת המפגש המיני למושלם:

גיא ברוקר: מה ההבדל בין הנשים הישראליות לנשים התאילנדיות?

אבי: אוו, זה נקודה מאוד כואבת, מאוד כואבת הנקודה הזאת. כאילו, איך להגיד את זה על רגל אחת, הנשים הישראליות מסרסות את הגבר... בישראל, שאתה מתחיל עם מישהי אז היא חושבת אלה פעמים, כי היא מקטלגת אותך לפי מעמד וצורה ומקצוע ומעמד חברתי וכל מיני שאלות: כמה אחים אתם? כמה אחיות? מה התחביבים? איפה למדת? למרות שיש לי את כל הנתונים, סיימתי אוניברסיטה ואני עוסק במקצוע עם

פרסטיז'ה ואני לא מכוּעֵר כְּדֵי לְהִתְחִיל עִם כָּל אַחַת וּבִמְקָרִים רַבִּים אֲנִי מִקְבֵּל שְׁלִילִי, כִּי זֶה יִשְׂרָאֵל. אֲבָל הַתְּהַלִּיךְ עֲצֵמוֹ, עֲצֵם הָרַעִיּוֹן שֶׁאַתָּה נִמְצָא תַּחַת בִּיקוּרַת כּוֹזָא וּכּוֹזָא מִתִּישׁ, מִיִּיגַע, הוֹפֵךְ אוֹתָם לְמוֹשְׁכוֹת פְּחוֹת. הֵם קוֹבְעוֹת – רוֹצוֹת לְכוּא, לֹא רוֹצוֹת, כָּל הַתְּהַלִּיךְ מִיִּיגַע. פֶּה תֵּרָאָה רַק גְּבָרִים עִם חֵיוֹךְ עַל הַפְּנִים, זֶה מֵה שְׁקוּרָה שֶׁהֶאֱגוּ הַגְּבָרִי מִסוֹפֵק בְּמִלוּאוֹ, לֹא כִּמוּ בִּישְׂרָאֵל. טוֹב שֵׁשׁ לְגַבְרִים הַיִּשְׂרָאֵלִים אֵת הַמִּפְלֵט הַזֶּה, טוֹב שֵׁשׁ מִקּוֹם שָׁבוּ הֵם מִרְגִּישִׁים גְּבָרִים.

פֶּן אַחַר שֶׁל אוֹבֵדֵן שְׁלִיטָה שֶׁעֲלָה מִדְּרָבֵי הַמְּרוֹאִינִים כְּרוּךְ בְּעוֹבְדָה שְׁנֵשִׁים בִּישְׂרָאֵל יִכּוֹלוֹת לִיזוֹם פְּרִידָה אוֹ גִירוּשִׁין. גַּם בְּהַקְשֵׁר זֶה, גְּבָרִים שֶׁחוּ פְּרִידָה מִכְּנוֹת זוּג בְּאַרְץ הַדְּגִישׁוֹ שֶׁהִשְׁהוֹת בְּפִטְאִיָּה, עַל הַיִּדְעָה הָאִפְרִיורִית שֶׁהֵנְשִׁים שֶׁהֵם מִתְּרוּעֵעִים עִמָּן לֹא יִדְחוּ אוֹתָם וְלֹא יִפְגִּינוּ הַתְּנַהֲגוֹת אִסְרָטִיבִית, הֵייתָה מִשְׁמַעוֹתִית לְשִׁקוּם בִּיטְחוֹנָם הָעֲצֵמִי וְדִמְיוֹם הַגְּבָרִי. קוֹבִי, לְמִשְׁל, סִפֵּר:

שֶׁהִגְעֵתִי לִפְנֵי לֹא חֲשַׁבְתִּי עַל שׁוֹם דְּבַר, רַק עַל הַחֲבֵרָה שֶׁעֲזָבָה אוֹתִי. שְׁאַלְתִּי אֵת עֲצֵמִי לְמָה זֶה הִגִּיעַ לִי, לְמָה עֲשֵׂתָה לִי אֵת זֶה. חֲשַׁבְתִּי כְּמָה רַע לִי, בְּכִיתִי בְּמִטּוֹס, בְּכִיתִי בְּאוֹטוֹבּוֹס, בְּכִיתִי בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן בְּמִלוֹן. שְׁאַנִּי חוֹשֵׁב עַל מָה שֶׁהִיָּה אֲנִי צוֹחֵק, אֲנִי צוֹחֵק עַל עֲצֵמִי – רַאבֵּק, נִפְלֵת לְגַן עֵדֶן וְאַתָּה בּוֹכָה? בְּחֵיִךְ, לֹא מִתְאַיִם, תֵּרָאָה מֵה קוּרָה פֶּה, תִּתְעוֹדֵד. וְזֶה עוֹבֵד – הָרַגְשָׁה נִפְלָאָה. אֲנִי בְּאַתִּי לִפְנֵי עַל כְּדוֹרִים שֶׁפְּסִיכִיאָטֵר נִתֵּן לִי, כְּדוֹרֵי הָרַגְעָה, אֲנִי רוֹצֵה לְהַגִּיד לְךָ שְׁאַחֲרֵי שְׁלוֹשָׁה יָמִים אֲנִי לֹא זוֹכֵר אֵת הַשֵּׁם שֶׁל הַכְּדוֹרִים, לֹא מִעֲנִינִים אוֹתִי. אִם יֵשׁ לְמִישֶׁהוּ בְּעִיּוֹת נִפְשִׁיּוֹת, שׁוֹה קֶשׁוֹר בְּאַהֲבָה, מוֹמַלֵּץ לְכוּא לְתֵאֵלֵנֵד, נִרְגַעִים פֶּה מֵהָר מְאוּד. זֶה הַתְּרַפִּיָּה הַכִּי טוֹבָה שִׁיכּוֹלְתִי לְפַגּוֹשׁ בְּחַיִּים. אֲנִי מְמַלִּיץ מִרְשֵׁם רוֹפֵא לְמִקּוֹם כּוֹזָה אִם יֵשׁ לְךָ בְּעִיּוֹת בְּחַיִּי הָאֵהֲבָה שְׁלֵךְ.

בְּחֻוּיָה שֶׁל הַמְּרוֹאִינִים, פִּירוּק הַיַּחְסִים הַזּוֹגִיִּים שְׁקוּרָה בִּיוֹזְמָה שֶׁל הַנְּשִׁים מִעֲרַעֵר אֵת מִעֲמַדָם וְגוֹרֵם לְמִשְׁבֵּר כְּפוֹל: הוּא שׁוֹמֵט אֵת הַסְּטָטוּס שֶׁלָּהֶם כְּנוֹתְנֵי הַחֲסוֹת שֶׁל הָאִישָׁה, סְטָטוּס שֶׁמוֹעֵצֵם עַל יְדֵי נוֹרְמַת הַפְּמִילִיזִם הַחֲזָקָה בְּחֵבֵרָה הַיִּשְׂרָאֵלִית (פּוֹגֵל־בִּיז'אוֹוִי, 1999), וְהוּא הוֹפֵךְ אוֹתָם לְצַד הַפְּסִיבִי בְּמוֹסַד שֶׁלְכְּאוּרָה אֲמוֹר לְהַעֲנִיק לָהֶם אוֹטוֹמַטִית דּוֹמִינַנְטִיוֹת. עֲבוּר הַגְּבָרִים הַגְּרוּשִׁים שֶׁהִתְרַאִינוּ לְמַחְקֵר, הַפְּמִינִיזִם, הַמֵּאֲפָשֵׁר לְנְשִׁים לִיזוֹם גִירוּשִׁין, נִתְפַּס לֹא כְּדִרִישָׁה לְגִיטִימִית לְשׁוּוִיּוֹן אֲלֵא כְּנִיסוּן לְהִיפּוֹךְ שְׁלִיטָה.

בְּצַד הַכַּעַס עַל הַזְּכוּיּוֹת הַרְבוֹת שֶׁל הַנְּשִׁים הַיִּשְׂרָאֵלִיּוֹת וְהַתְּחוּשָׁה שֶׁאַלֶּה מִכְּרַסְמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּפִרְיִבִּלְגִיּוֹת הַגְּבָרִיּוֹת, הַגְּבָרִים שֶׁהִתְרַאִינוּ לְמַחְקֵר סִפְרוּ עַל חֻוּיָה חֲזָקָה שֶׁל פֶּחַד מְכִישְׁלוֹן. גַּם כֵּאֵן הַגּוֹרֵם הַמֵּאִיִּים הִיָּה הַנְּשִׁים הַיִּשְׂרָאֵלִיּוֹת, שֶׁהַגְּבָרִים חוּו אוֹתָן כְּתוֹבְעֵנוֹת לְלֹא גְבוּל, כְּמִ שְׁמוֹרְדוֹת אוֹתָם לְלֹא הֶרֶף וּמִשׁוֹת אֵת הַבִּיצוּעִים שֶׁלָּהֶם – הַמִּינִיִּים, הַכְּלַכְלִיִּים וְהַגּוֹפְנִיִּים – לְאַלֶּה שֶׁל גְּבָרִים אַחֲרֵים, וְכְּמִ שְׁנוֹתְנוֹת לָהֶם תְּחוּשָׁה קְבוּעָה שֶׁהֵם לֹא טוֹכִים מִסְפִּיק. וּבְמִלּוֹתָיו שֶׁל גִּיל, "הִלוּוֹאִי וְהַמְדִינָה שֶׁלָּנוּ יִשְׂרָאֵל תֵּהִיָּה קֶצֶת יוֹתֵר חוֹפְשִׁית וְתִיתֵן יוֹתֵר אֵהֲבָה בְּרַחוּבּוֹת, וְלֹא כָּל הַזְּמַן תַּעֲשֶׂה כֵךְ, תִּלְמַד אֵת זֶה, תַּעֲבֹד בּוֹזָה, תֵּהִיָּה כּוֹזָה וְלֹא כּוֹזָה". הַמְּרוֹאִינִים חוּו אֵת הַנְּשִׁים בִּישְׂרָאֵל כְּמִ שְׁדוֹרְשׁוֹת מֵהֶם לְהוֹכִיחַ אֵת גְּבָרִיּוֹתָם כָּל הַזְּמַן, וְאַתָּה עֲצֵמָם – כְּמִ שְׁלֹא פֶּעַם נִכְשְׁלוּ בְּמִשְׁמָה (רְאוּ גַם Joseph & Black, 2012). בְּפִטְאִיָּה,

לעומת זאת, הם מצאו הפוגה ומפלט מהצורך לעמוד ללא הרף למבחן ולהתאים לקריטריונים הולכים ומתגוונים, ואף סותרים, של גבריות טובה. כאן הצלחתם הובטחה מראש.

דימוי הגוף

אחד הגורמים הבולטים לחוסר ביטחון אצל הגברים הישראלים בפטאיה הוא דימוי הגוף. כפי שמתועד בספרות בהרחבה, הגוף מהווה זירה מרכזית לכינון זהויות מגדריות, ובכלל זה גם לכינון ולאשור של גבריות (גלזמן, 2007). לגוף החברתי יש תפקיד מרכזי בהבניית של זהות גברית (קפלן, 1999). הוא משמש מכשיר לקביעת ערך וסטטוס ומשפיע מאוד על האופן שבו גברים מגדירים את עצמם ומוגדרים בידי אחרים (Wienke, 1998). בין המודלים הגבריים החדשים שהופיעו בחברה הישראלית בשנים האחרונות יש כאלה הנותנים מקום נרחב לגוף וזוכים לכינויים כגון "הגבר המטרוסקואל", שהוא מודל הדורש יותר ויותר עיסוק והשקעה במראה הגברי (Frank, 2014). מדבריו של שי עולה בכירור העיסוק בדימוי הגוף:

הם מתלהבות מהזרים, התאילנדיות, יש להם סטייה – הם רואות שערות, הם מתלהבות חבל על הזמן. אני ישן בלילה, אני קם ב-4:00 בבוקר, פותח את העיניים, רואה אותה משחקת לי בשערות כחזה. אני אומר יאללה, אבל בישראל אני מת לעשות שעווה כי הישראליות נגעלות מזה, איך זה יכול להיות? מה אני יגיד לך? זה תאילנד. פה אין רגשי נחיתות, בישראל יש לך רגשי נחיתות, בישראל יורד לך הביטחון ב-80% כי אתה לא מרגיש שאתה שווה משהו. פה אתה מרגיש שיש לך ביטחון, אתה יודע שאתה יפה, אתה יודע שמגיע לך, אתה יודע שאתה יכול להביא איזה בחורה שאתה רוצה.

גם אצל דרור החוויה בפטאיה מאפשרת את שיקום הביטחון העצמי בכל הנוגע למראה:

אל תשאל, אתה רק נוחת עם המונית – צועקות לך, אתה מרגיש דוגמן, בחיים שלך לא הרגשת דבר כזה. אתה נוחת, באותו יום אתה יכול להביא בחורה, לזרוק אותה, להביא עוד, לזרוק אותה, להביא עוד אחת ולזרוק אותה. אתה יכול להביא ארבע בחורות בלילה אם אתה רוצה. ואני אמרתי לעצמי, כבר ארבע שנים אני רודף אחרי בחורות, פתאום אני שומע על מקום כזה, מלא כוסיות רוצות לזיין אותך. הרגשתי חתיך, כל הרברים האלה שגורמים לך להרגיש מכוער בגיל צעיר. כבר הפסקתי לחשוב על כל השטויות האלה, גבות עבות וכל החארטה הזה, מזמן כבר אני חושב שיש לי גבות יפות אחרי שכבר 20 אלף תאילנדיות אמרו לי שזה יפה, וכל הקטע הזה שאולי השיער ג'יפה, כל המחשבות המפגרות האלה שאתה חושב על עצמך: אולי זה לא יפה לי. אבל אתה מגיע לפה, פתאום השיער שלך הכי יפה בעולם.

לטענתו של גלסנר (Glassner, 1989), גברים רבים חסרי ביטחון לגבי המראה שלהם והדבר גורם להם לחוש חסרי ערך. כך, גם בגברים הישראלים שנוסעים לפטאיה מקננים חששות וחוסר ביטחון רב ביחס לגופם. בפטאיה, לעומת זאת, הם יכולים להרגיש יפים ונחשקים ולשקם את ביטחונם העצמי ואת דימוי הגוף שלהם. כמו בהקשר של הזוגיות, גם כאן ההיבט המסחרי של היחסים נעלם.

אידיאל של צעירים לנצח

החשש הכללי של הגברים שמא אינם מושכים ונחשקים מספיק מתגבר כאשר הם מתבגרים והדאגה מפני ההזדקנות מעצימה את החרדה הגברית הבסיסית מפני אינ-אונות. מפאת אלה רוחחים המודלים ההגמוניים המקדשים את הגבר הצעיר. פרנק (Frank, 2003) מדווח שלקוחות מין מתארים חוסר ביטחון ביחס להזדקנות וחוסר ביטחון עצמי הנובע מאובדן הגוף הצעיר. חששות נוספים הכרוכים בהזדקנות קשורים לאינ-אונות ולתלות של הגברים בוויאגרה (Katsulis, 2010). עבור התיירים שהתראיינו, פטאיה נתפסת כתרופה לחוליית שונים, ובכלל זה הזדקנות ואינ-אונות, וכהזדמנות להימנע מעימות עם הגיל. לעומת המשקל שגילם מקבל ביחסים הרומנטיים שלהם בישראל, בפטאיה יש לתיירים הזדמנות לקיים יחסים עם נערות צעירות שנמנעות במובהק מכל שיפוטיות לגבי גילם. כפי שמתאר יוסי:

אין פה הזדקנות. נפגשתי פה עם בין עשרים לשלושים איש מכל העולם – אנגליה, גרמניה, ארצות הברית. כולם אמרו לי בארץ שלי הייתי בן 45, 50, הייתי כזה כלומניק, באתי לפה – פה אני קינג, מלך. גם יש לי קצת כסף ובחורות, פה אני נהייתי בן אדם. הבחורה הצעירה... אתה יודע, בן אדם נמצא בנקודה מסוימת, נגיד 4 או 3 של החיים שלו, קצת קשה לו והוא כבר לא צעיר. קשה לו עם נשים, קשה לו עם החיים, ופה הבחורה הצעירה מעלה אותו לדרגה 7 או 8, פתאום יש לו יותר ביטחון עצמי, הוא מרגיש יותר צעיר, מרגיש יותר טוב פה. הביטחון העצמי שלי חוזר אליי. עם נשים צעירות אני מרגיש הרבה יותר טוב.

כמו הגבר בן התשעים בספרו של גבריאל גרסיה מארקס זכרונות מהזונות העצובות שלי, שהאמין כי יחסי מין עם זונה צעירה ישיבו לו את נעוריו, גם תיירי המין בפטאיה התמסרו לפנטזיה שהמשגל עם נערות צעירות יחזיר אותם לצעירותם וירפא אותם מאינ-אונות. כך מתאר שמואל:

עכשיו, הגבר יכול להיות גיל שישים הבחורה בת עשרים – גבר בגיל שישים נהנה, לפעמים לא צריך ויאגרה מפני שיש לו פרגייה, הכול צעיר, עומד, חזה עומד, רגליים יפות. תראה, לקחתי יום אחד ויאגרה איתה (מחווה על האישה שלי) בגאוה, אני כבר שבוע לא נוגע.

שליטה בכסף

גורם מעורר חשש לא פחות מאינ-אונות ומדימוי גוף נמוך הוא הלחץ להפגין הצלחה כלכלית. החיבור בין כסף, שליטה וגבריות הוא ציר מפתח בממשק שבין קפיטליזם ופטריארכיה. למרות שינויים מרחיקי לכת בחלוקת העבודה המגדרית ולמרות התגוננות המודלים של גבריות לגיטימית, הצלחה כלכלית נותרה מרכיב מרכזי בזהות הגברית הנורמטיבית (Joseph & Black, 2012; Katsulis, 2010). גם אם בפועל מצופה מנשים לשאת בעול פרנסת המשפחה יחד עם בני זוגן, היכולת של גברים רבים להשתכר יותר מן הנשים מאשררת את עליונותם בתוך מערכות היחסים, ולכן הפגנה של עושר נשארה חלק מפרטואר הביצוע של גבריות. בפועל, כמובן, גברים רבים אינם יכולים לעמוד בסטנדרט הזה בישראל, אך תאילנד מאפשרת מפגנים של דומיננטיות כלכלית, כפי שמספר אודי:

ישכנו, דיברנו, הלכתי ל־Seven Eleven לקנות שם לבנות אוכל. קניתי להם ב־120 באט – לחם, נקניק. היו מבסוּטות. לפעמים אני שואל את עצמי – מי אני? האם אני הבן אדם העשיר הזה היום? או שאני עוד חודש אחזור לארץ ואני חוזר להיות הבן אדם הממוצע?

אמנם מבחינה סטטיסטית גברים בישראל ממשיכים להשתכר טוב יותר מנשים, אך גברים במספרים גדלים והולכים אינם יכולים לפרנס משפחות לברם. רבים נדרשים לנהל מערכות יחסים עם נשים שאינן תלויות בהם כלכלית, ולחלקם הדבר גורם לכעס, לתסכול ולתחושה של סירוס, מה גם שהתרבות הפופולרית מציבה מול עיניהם מודלים בולטים של גבריות עשירה של העוסקים בהייטק ובפיננסים. תחושות כאלה עולות מדבריו של אופיר:

אין ספק שבארץ, שאתה נכנס לקטע עם מישהי, אז זה ממש קואליציה וממש צריכים להתחשב אחד בשני בצורה טוטאלית, אבל בסופו של דבר אני מאמין שמה שנהיה במצב כזה שאתה מתחשב בעיקר בבחורה, שרוצה ללכת לגהץ בקניון, כי היא גומרת מזה. היא לא גומרת מזיון, היא גומרת מלגהץ בקניון את הכרטיס, ברגע שהיא מעבירה אותו במכונה נהיה לה רטוב. אני יש לי מקום עבודה בארץ, משכורת יותר נמוכה מהממוצע ואני לא יכול להחליט עכשיו שאני ממריא לתוך חלום ורוד של זוגיות ואפילו נישואים עם בחורה, כל עוד אני לא בטוח שאני יכול לדאוג לה מבחינה כלכלית.

מדבריו של יהודה עולה בבירור ההבנה כי גברים נמדדים מול גברים אחרים המגלמים מודלים בלתי מושגים. הוא אמנם ממקד את כעסו בנשים הישראליות, אך חש גם כי הפרמטרים של עושר, השכלה ומעמד נגזרים ממודלים גבריים מתחרים המערערים את ביטחוננו:

במצב של היום הישראליות מחפשות לתפוס גבר עשיר, שיהיה לו מעמד, שיהיה משכיל, איך אומרים – שיהיה מסודר, בוא נקרא לזה, ככה מכל הבחינות. ברגע שתופסות אחד כזה, אפשר לקרוא לזה במילים אחרות שהוא מממן אותם. מעט מאוד היום בחורות ישראליות ילכו איתך בגלל מי שאתה או מה שאתה. היום כל בחורה ישראלית קודם כול תסתכל מאיפה אתה בא, עם איזה אוטו אתה בא, מי המשפחה שלך, מה אבא שלך עושה, מה אימא שלך עושה. למרות שעדיין יש את הבחורות הטובות שמחפשות את הבחור הפשוט, שרוצות לחיות אתו בכיף, הכסף זה לא מעניין אותם, אבל הרוב הגדול היום... פעם היו יותר הולכות בגלל האהבה, אבל היום קודם כול מסתכלות מה אני יכולה לקחת מהגבר, קודם כול הכסף והמעמד.

עבור יהודה ורבים אחרים, כסף ופרנסה הם גורמים מעוררי חרדה, וגבר ללא כסף אינו יכול לממש את גבריותו. בחוויה שלהם, הנשים הישראליות הן רודפות בצע המעוניינות בגבר רק בגלל כספו. גם בהיבט הזה הנסיעה לחופשת מין מאפשרת להם הפוגה מהצורך ללהטט בין דרישות מורכבות ולחזור, ולו לזמן קצר, למודל ההגמוני הישן. תקופת השהות המוגבלת בפטאיה וההבדלים ביוקר המחיה מפצים במעט על כל מה שחסר להם בארץ. בפטאיה הם יכולים להרגיש כמי שהעושר שלו בא בקלות ולכן הם יכולים להפגין נדיבות מופלגת, שכמו

תמיד בחליפין מוכללים, מייצרת אסירות תודה שמסמנת כפיפות. הדים לממצאים המתוארים כאן אפשר למצוא בזירות נוספות של תיירות מין (Rivers-Moore, 2012; Katsulis, 2010).

היפר-גבריות

"אתה מרגיש שאתה בוס על הכול – שבי פה, תלכי לשם, וזה לא רק בקטע המיני, זה בקטע סתם שהיא יושבת לידך. אתה מרגיש גבר. אתה הולך עם חזה נפוח. אתה מרגיש שאתה יכול לעשות הכול פה."

החרדות שגברים חשים בשל מראה גופם, בשל הכורח לפרנס, בשל האפשרות שנשים יסרכו להם או יבקשו להיפרד מהם ובשל הפחד שלהם מהזדקנות ומאין-אונות נובעים בין השאר מן הפער הגדול שבין הדימוי הנורמטיבי של גבריות ובין היכולת לממשו. חופשת המין החלומית בתאילנד מאפשרת להם הפוגה מן הרגשות הקשים הללו, אך נוסף על כך רבים מתיירי המין מחפשים גם חוויה מתקנת שתאפשר להם "להרגיש גברים אמיתיים", ואת זאת הם עושים באמצעות מופעים של היפר-גבריות. היפר-גבריות (hypermasculinity)⁵, מושג שטבע נאנדי (Nandy, 1988), היא הגזמה של התנהגות גברית מסורתית (overmanning) בכיועים של אגרסיה, הישגיות, שליטה, תחרות וכוח. בניסוח מעט שונה, מושר וטומקינס (Mosher & Tomkins, 1988) מגדירים היפר-גבריות כסגנון התנהגות שמתעל התמודדות עם העולם, ובמיוחד עם נשים, לאינטראקציות של שליטה ותוקפנות הכוללות גם אגרסיה מינית. על פי לינג (Ling, 1999), הפופולריות של דימויי נשים אסיאתיות ברשת העולמית, בעיקר בהקשרים פורנוגרפיים, תורמת להקצנת מופעים של היפר-גבריות ודימויים מוגזמים של גבריות מסורתית.

מחוות היפר-גבריות של שליטה מינית וכלכלית בנשים, ובכללן הפעלת דרגות שונות של אלימות, נפוצות מאוד בקרב תיירי המין הישראלים בתאילנד ובקרב לקוחות מין בכלל במגוון רחב של סיטואציות (Kimmel, Joseph & Black, 2012; Hertzog & Shadmi, 2019). רבים מן המרואיינים העידו על העונג שהם שואבים מתחושת השליטה באישה הכנועה ומן החופש להשתמש בצורות גלויות וסמויות של אלימות. בציטוט שלהלן, אלכס מתאר את השליטה באישה בכל תחומי החיים ואת שביעות הרצון שלו מהתנהגותה כמשרתת וכשפחה מיומנת המתאימה את עצמה לדרישות במהירות ובצייתנות:

גיא ברוקר: אתה מצטלם איתה ומראה לאשתך?

אלכס: לא. אתה מגדיר מראש את הדברים, אתה אומר מראש שאתה נשוי והיא שומרת על דיסקרטיות, היא לעולם לא תידחף לך לצילום, אם הטלפון שלך מטלפן היא תמיד תסתום את הפה, אתה לא צריך להגיד לה את זה בכלל, זה בא לה באופן טבעי, היא יודעת את מקומה בדיוק. היא משרתת אותך, היא לומדת אותך כחצי יום, היא לומדת בדיוק מה אתה אוהב לאכול, איזה מוזיקה אתה אוהב, איך אתה אוהב את הסקס, כמה סוכר בקפה, הכול. אתה קם בבוקר אתה שולח אותה ל-Seven Eleven,

⁵ להרחבה על היפר-גבריות בהקשר של גבריות ישראלית ראו ברוקר, 2007; ומאוחר יותר גם חקק, 2009.

היא מביאה לך קפה, מביאה לך איזה קרואסון, ארוחת בוקר. אתה מלך, אתה מלך פה.

מובן שהשליטה ממומשת גם ביחסי המין. ואכן, אחד הנושאים שהעלו המרואיינים כבואם לצייר את פטאיה כמקום המושלם לכל גבר היה היכולת לממש כל פנטזיה. מימוש הפנטזיות מתאפשר מתוך הראייה שהכול אפשרי, הכול מותר, ורצונו של הגבר יכול להתממש בלי שום התחשבות במגבלות. התשוקה לממש את הפנטזיות כדרך לשקם את גבריותם המאותרת בישראל מגיעה לשיאה בתחושה שהשליטה באישה היא אבסולוטית, כפי שאומר אלעד:

היא מבחינתה תמצוץ לך כל זיון, היא מבחינתה תזוזו איך שאתה רוצה שהיא תזוז. זה מדהים, לא אכפת לה, יענו תסובב אותה, תגלגל אותה, היא תזוז, לא כמו בארץ אתה שוכב עם בחורה היא תגיד לך – לא בא לי עכשיו. ככה אפילו אם זה סטוץ, אתה יודע, היא לא רוצה תמיד הכול. פה כל מה שאתה רוצה – אתה מסובב אותה איך שאתה רוצה, אתה הופך אותה איך שאתה רוצה, היא שם ואתה דוחף את הבולבול פנימה, לא טוב לך בתנוחה תסובב אותה עוד פעם, תיקח אותה למקום אחר, אתה יודע, הקלות הזאת, זה מדהים. וזה היה עם בחורה לא זונה. כולם פה אוהבות בולבולים, פתוחות בקשר לזה, לא יודע איך לקרוא לזה.

הסוציולוגיה של הגוף בוחנת את האופן שבו מוסדות חברתיים, כגון תירות מין, מטביעים את מבנה הכוח החברתי ישירות לתוך הגוף (מקינן, 2006; Csordas, 1993; Connell, 1995). בחברה פטריארכלית הגוף הנשי מהווה אמצעי חיוני לייצור ולשעתוק חברתי והופך למטרה לניצול ולשליטה. מתיאורי הגברים עולה בבירור כי בתודעתם הנשים עוברות רדוקציה לאחת מכמה אפשרויות: או שהן אובייקטים – אפשר להרים אותן, לסובב, להתעלל בהן ולפקד עליהן; או שהן מלאכיות – תמיד חייכניות, מתוקות עד בלי די, אוהבות, יפות, ונטולות רצון משלהן; או שהן קורבנות תמימים של נסיבות חיים קשות, מטופלות בהורים עניים, בילדים ובקרוכי משפחה, והלקוחות בנדיבותם הרבה משמשים להן כמושיעים. אולם ככל שהרבר נוגע למפגש המיני עצמו, הראיונות מעלים במפורש כי החפצון של הנשים הוא מרכיב עיקרי בתשוקות של הגברים. בהקשר זה חזר ושוב ושוב הרצון באישה קטנה, שתגלם את היפוכו המוחלט של הגבר ותבליט את גודלו ואת עוצמתו:

גיא ברוקר: אמרת שאסיאתיות עושות לך את זה? מה עושה לך את זה?

רן: הם קטנות, בחורות קטנות. שמה (בישראל) הייתה לי חברה שמנה. אני לא רוצה יותר, לא עושה לי את זה, כי זה לא גורם לי להרגיש כמו גבר. כאשר אני רוצה להרים אותה, אני רוצה שאני יוכל להרים אותה, אם היא שוקלת פאקינג שבעים קילו אני לא יכול להרים אותה.

גיא ברוקר: אז מה גורם לך להרגיש הגוף הקטן?

רן: שאתה יותר גדול. אם היא שמנה וגדולה, אם באמצע הזיון בא לך להרים אותה אתה לא יכול כי היא כבדה מדי. אם אתה עושה איתה מה שאתה רוצה ואם אתה רוצה להרים אותה אז אתה מרגיש גבר במיטה, כי היא הקטנה ואתה הגדול והחזק

ואין לה כוח עליך, גם אם היא רוצה להזיז אותך היא לא יכולה. כי קטן זה נשי, מבחינתי. עצם העובדה שאתה מזיין אותה ופתאום היא רוצה להחזיק במשהו, אז היא רוצה יד עם שריר אז היא תופסת לך את השריר, אתה מרגיש שהיא חלשה, לא משנה כמה חזק היא תחזיק אתה לא מרגיש אותה. להרגיש שהם בלי כוח.

דברי הגברים בהקשר זה מביעים את תגובתם הקיצונית לשינוי הכללי שחל ביחסי המגדר בישראל, המעצימה את חדרותיהם לגבי גבריותם. בחוויה של המרואינים, תחושת הזכאות של הנשים הישראליות – בנות הזוג הנורמטיביות שלהם – מיתרגמת לפגיעה בגבריותם. הם יוצקים לחוויה שלהם בפטאיה ממד של שחרור מבנות הזוג ורואים בה הזדמנות לאשרור מעמדם כגברים.

דיון

הנרטיבים שהבאנו מתאפיינים בטון בוטה ובעומס של ביטויים רגשיים שמיטלטלים בין כעס, תסכול ודחייה מצד אחד ובין תחושה אופורית של פוטנטיות ומשיכה מצד שני. לפני שניגש לניתוח, נציין שברור לנו שהראיונות משקפים רגע נתון, בבחינת זמן מחוץ לזמן, שכיוון את המרואינים להתמקד בגרסה פשטנית וספציפית של גבריות, שהיא ללא ספק צרה וחלקית ביחס למנעד מורכב של חוויות וזהויות. ועדיין, דווקא מפני שהנרטיבים שנאספו – אמנם לא ממדגם מייצג סטטיסטית אך מגוף מעובה ועשיר של ראיונות עם שישים גברים דוברי עברית בטווח גילים רחב ובמגוון מצבים משפחתיים – סופרו בסיטואציה לימינלית שאפשרה לדוברים לשחרר את חרצובות לשונם, ולנוכח ההתייחסויות הרבות והטעונות שלהם לנשים ישראליות, אנו סבורים שהם שופכים אור על חלק מן הדילמות שמלוות גבריות בישראל. רובם המכריע של התיירים שהתראיינו הביעו טינה עזה כלפי הנשים הישראליות; חלקם נושאים תחושות קשות של נחיתות בעקבות דחייה או כישלון שחוו במערכות זוגיות, והם נוסעים לתאילנד כדי לפצות את עצמם על התחושות הללו. במהלך החופשה רבים מהם בוחרים להכחיש את היותן של הנשים התאילנדיות שעזימן הם מתרועעים עובדות בתעשיית המין. הם מדמיינים שהנשים הללו מתאהבות בהם ורואות בכסף שלהם מתנות של חסד ונדיבות, ולא אתגן. הנשים, מצידן, ממלאות את התפקיד המצופה מהן: הן מפגינות חשק והנאה מינית בלתי נדלים, הערצה, צייתנות ואסירות תודה, שאכן גורמים לגברים לחוש יפים, מושכים ועשירים, ובלשונם – מלכים.

בקריאה שלנו, את הכמיהה לדומיננטיות גברית נטולת אמביוולנטיות, שאף מתירה התנהגות מינית אגרסיבית, יש לפרש כאמצעות שילוב של מושגים מתחום תאוריית המגדר, מהסוציולוגיה של המודרניות המאוחרת ומפרספקטיבת הכלכלה הפוליטית באנתרופולוגיה. בניתוחנו אנו מבקשים לחבר בין התובנות הסוציולוגיות על הסובייקט במודרניות המאוחרת, שנדרש להמציא או "לדייק" את עצמו ללא הרף במציאות שלכאורה מציעה לו אפשרויות בלתי מוגבלות למימוש עצמי (Giddens, 1991), ובין הספרות העכשווית על מגדר וגבריות. זו האחרונה מתמקדת במתח שבין אקטים של גבריות (Schrock & Schwalbe, 2009) ובין התסריטים התרבותיים שנותנים להם משמעות, ואשר בעצמם מצויים בתחרות זה עם זה. המתח הזה, שהודגם במאמר, מחדד את הרלוונטיות של מגדר בתהליכי כינון הסובייקט

במודרניות המאוחרת. אצל תיירי המין, המתח הכרוך בעשיית הגבריות בא לידי ביטוי בשיח רפלקסיבי (ההתחשבות עם הנשים הישראליות, המודעות לפער בין מראם ומצבם הכלכלי ובין מה שמצופה מהם) שהוא אופייני לתקופה.

הממצאים שהצגנו מדגישים בין השאר את הפגיעות הטבועה בתסריטים של גבריות עכשווית, ואשר נובעת מן האופי הלא יציב שלה. בספרות על תיירי מין, הפגיעות הגברית נידונה עד כה באופן שולי בלבד, בין היתר בגלל המטען המוסרי האופף את המוסד החברתי השנוי במחלוקת. בספרות הכללית על גבריות, לעומת זאת, מתגברת ההכרה במרכיב הפרדוקסלי של הכוח הגברי ובכך שגברים רבים עשויים להימצא במצבים שבהם הם חווים בה בעת גם כפיפות וגם דומיננטיות (הירש, 2017; Hearn & Morgan, 1990). בפרט, הספרות הפסיכולוגית גם עוסקת במחירים הרגשיים של מיניות פטריארכלית שמכוונת גברים רבים להתנהגות אגרסיבית, לתפיסה של האקט המיני כפרקטיקה של כיבוש והכנעה ולהימנעות מכריכה בין סקס לאינטימיות, מחירים שכוללים בדידות, חרדת ביצוע ותחושת כישלון במקרים של העדר חשק מיני (בוקובה, 2017). הפרספקטיבה הסוציולוגית-אנתרופולוגית, לעומת זאת, אינה מתמקדת במבנה הנפש אלא מכוונת אותנו לנתח את השיח הרגשי של הגברים ואת הפרשנות שהם נותנים לצרכנות זנות מתוך הדגשת הדיאלקטיקה בין סובייקטיביות גברית למערכת החברתית-תרבותית שבתוכה היא מתכוננת, ומתמקדת בהשפעת הדיאלקטיקה הזאת על תסריטי גבריות עכשוויים.

במקרה של תיירי המין, לטענתנו, המתח האפריורי הכרוך בתסריטי הגבריות העכשווית מועצם על ידי המערכת הקפיטליסטית הפטריארכלית הגלובלית. במעבר הזמני בין ישראל לתאילנד, כוח הקנייה העדיף של התיירים מאפשר להם פרפורמנס מוקצן וחד-ממדי, ולכאורה מזמן להם הפוגה מן המתח המלווה את גבריותם בחיי היומיום. אך באופן פרדוקסלי, ההתרפקות שלהם על דימויים ועל חלוקת תפקידים שאינם מתממשים ביחסיהם עם נשים בבית מהווה גם תזכורת מתמדת לחוויה מתמשכת של מאמץ גדול, תסכול וכישלון. בישראל, כמו במדינות עשירות אחרות, החוזה המגדרי מתעתע. בעוד שבאופן מצטבר גברים בישראל שומרים על דומיננטיות במספר לא מבוטל של מדדים – כלכליים, פוליטיים, סימבוליים ותרבותיים – הדומיננטיות הזאת לא בהכרח חלה עליהם כפרטים. יתר על כן, נשים בישראל ובמדינות עשירות אחרות משיגות שליטה ואוטונומיה בתחומים מתרחבים והולכים, וגברים אלו מאמינים שהדבר נעשה ישירות על חשבונם. מאבקי נשים נגד אונס והטרדות מיניות, כגון חקיקת חוק איסור צריכת זנות והישגים מתוקשרים במסגרת קמפינים כגון #MeToo, מוקיעים פרפורמנס של מיניות גברית אגרסיבית ומאיימים עליו בסנקציות כואבות. אך מעבר להיותם מאוימים כקבוצה בעקבות המאבק המאורגן, הגברים שהתראינו למחקר חשים מאוימים גם באופן פרטי, משום שמבחינתם העצמאות ותחושת הזכאות של נשים ישראליות הופכות אותן לחזקות מדי. עצם דרישתן לסיפוק זוגי ומיני הופכת אותן לנשיות פחות, ומתוך כך גם מחוללת פחות בגבריות של הדוברים.

עבודתנו מתווספת אל השיח הקיים בספרות העוסקת בתיירות המין הגלובלית (ראו למשל Wonders & Michalowski, 2001; Kara, 2009; Kelley, 2015), ומקדמת את הדיון בשלושה אופנים. הראשון הוא הצבעה על השיזור ההדוק בין כוח ובין פגיעות אצל גברים ממדינות עשירות אשר נוסעים לצורך מין במדינות עניות. מהחומרים שהצגנו עולה שבצד הפריבילגיה שיש לתיירי המין להתנהג באגואיזם מוחלט ואגרסיבי מול עובדות המין

בפטאיה, רבים מהם נושאים איתם תחושות קשות של כישלון, תסכול ודחייה מול נשים בבית. הגברים אמנם מייחסים את מצוקותיהם לנשים הישראליות, שלכאורה התחזקו על חשבונם, אולם באופן חלקי לפחות מקור המצוקה הוא הבלכול הטמון בריבוי תסריטי הגבריות מחד גיסא ובקיטוב המעמדי מאידך גיסא. בחוויה של המרואיינים, נשים ישראליות דורשות מהם גם לנהל מערכת יחסים רגשית ומינית שוויונית וגם להוסיף ולהיות המפרנסים הראשיים; אבל חוסר היכולת של הגברים לייצר הכנסה גבוהה אינו תלוי בנשים, אלא במבנה הכלכלה ובעלייה ביוקר המחיה. בפטאיה, אף שהתיירים מייחסים לטעמן של הנשים המקומיות את ההיתר שלהם להתנהל באדנותיות כלפי התרבות המקומית, בפועל מה שמאפשר זאת הוא הקפיטליזם הפטריארכלי הגלובלי. בחופשת המין הגברים מתכתבים עם החוויה שהם מביאים מהבית, שאותה הם מפרשים כצורך לתמרן בין תסריטי מגדר מתגוונים ולעמוד במבחנים מחמירים של נשים, והם מפצים את עצמם באמצעות פרפורמנס בוטה של דומיננטיות גברית כלפי עובדות המין התאילנדיות. בשני האתרים, בבית ובחופשה, מתרחש תהליך מתמשך של כינון סובייקט גברי; בשניהם התהליך הזה כרוך בצריכה אינטנסיבית של דימויים וחפצים; ושניהם מקיימים קשר דיאלקטי הדוק. מכאן שההיבט השני שבו אנחנו מקדמים את הדיון הוא השיקוע של תהליכי כינון הסובייקט, כפי שתוארו בספרות הסוציולוגית על המודרניות המאוחרת, ביחסי מגדר ובמנגנונים גלובליים ולוקליים של כוח. לבסוף, החומרים שהצגנו מצביעים על ההשלכות הפוטנציאליות של תיירות המין הבינלאומית על נשים במדינה השולחת, במקרה זה ישראל. הטרוניות של המרואיינים על נשים ישראליות ש"הפכו לגברים" כשהפסיקו להיות כנועות וצייתניות מעלות את האפשרות שמעבר להיותה של תיירות המין הגלובלית שסתום לשחרור הלחצים של תסכולי הגברים, משתקפים בה גם ההישגים המגדריים של הנשים בישראל והקושי בהתקבלותם. אנחנו מקווים שמחקר עתידי יתעד באופן אמפירי גם את הפן הסמוי הזה של החוויה המגדרית.

מקורות

- באומן, זיגמונט (2003). *אהבה נזילה*. ירושלים: מאגנס.
- (2007). *מודרניות נזילה*. ירושלים: מאגנס.
- בוקובה, גבריאל (2017). *הדרמה של הגבריות החדשה*. בן שמן: מודן.
- ברוקר, גיא (2007). *גברים ישראלים תיירי מין בתאילנד*. עבודה לשם קבלת התואר מוסמך, אוניברסיטת חיפה.
- גלזמן, מיכאל (1997). הכמיהה להטרנסקסואליות: ציונות ומיניות באלטנוילנד. *תיאוריה וביקורת*, 11, 145-162.
- (2007). *הגוף הצינוני: לאומיות, מגדר ומיניות בספרות העברית החדשה*. בני ברק: הקיבוץ המאוחד.
- דבורקין, אנדריאה (2005). *משגל*. תל אביב: כבל.
- דהאן-כלב, הנרייט, ואיילת כרמי (2009). מין וממון: מעמדה הפוליטי והחברתי של הזנות. *חברה ורווחה*, כט(4), 483-503.
- הולנדר, עינת (2007). *"הגבר הישראלי החדש"? שינויים בהבניות של גבריות בראייה בין-דורית*. חיבור לשם קבלת התואר דוקטור, אוניברסיטת בראיילן.

- הירש, דפנה (2017). מי גבר? תיאוריות של גבריות במבט ביקורתי. תיאוריה וביקורת, 48, 34-11.
- חקק, יוחאי (2009). איזהו גיבור? "הכובש את יצרו" פוגש גוף גברי חילוני. סוציולוגיה ישראלית, יא(1), 189-159.
- לבנקרון, נעמי, וחני בן ישראל (2005). משוואה עם נעלם: לקוחות של נשים הנסחרות בישראל. תל אביב: מוקד סיוע לעובדים זרים והקליניקה למאבק בסחר בנשים של האוניברסיטה העברית.
- להברז, יעלה (2016). מאחורי מסך הדיסקרטיות: שיח לקוחות והפרכתו של האינטרנט לשחקן פעיל בתעשיית המין. חיבור לשם קבלת התואר דוקטור, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.
- לומסקי-פדר, עדנה, ותמר רפפורט (2000). משחקים במודלים של גבריות: מהגרים יהודיים רוסים בצבא הישראלי. סוציולוגיה ישראלית, ג(1), 51-31.
- מילט, קייט (2006). תיאוריה של פוליטיקה מינית. בתוך דלית באום, דלילה אמיר, רונה בריר-גארב, יפה ברלוביץ', דבורה גריינימן, שרון הלוי, דינה חרובי, ... סילביה פוגל-ביז'אווי (עורכות), ללמוד פמיניזם: מקראה (עמ' 67-107). תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
- מקינזן, קתרין (2006). מיניות, פורנוגרפיה ושיטה: הנאה תחת פטריארכיה. בתוך דלית באום ואחרות (עורכות), ללמוד פמיניזם: מקראה (עמ' 35-40). תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
- נוי, חיים (2003). סיפורים של גבריות הגמונית: גוף ומרחב בסיפורי תרמילאים ישראלים. סוציולוגיה ישראלית, ה(1), 121-75.
- פוגל-ביז'אווי, סילביה (1999). משפחות בישראל: בין משפחתיות לפוסט-מודרניות. בתוך דפנה יזרעאלי, אריאלה פרידמן, הנרייט דהאן-קלב, חנה הרצוג, מנאר חסן, חנה נווה וסילביה פוגל-ביז'אווי (עורכות), מין, מגדר, פוליטיקה (עמ' 107-166). תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
- קפלן, דני (1999). דויד, יהונתן וחיילים אחרים: על זהות, גבריות ומיניות ביחידות קרביות בצה"ל. תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
- (2009). הקדמה למהדורה העברית. בתוך רייווין קונל, גברויות (עמ' 11-18). חיפה: פרדס.
- רוברטס, ניקי (2006). זונות עושות היסטוריה: הסחר במין בחברה המערבית. תל אביב: סיטרא אחרא.
- שמחאי, דלית (2000). השביל הזה מתחיל כאן: תרמילאות של ישראלים במזרח הרחוק. תל אביב: פראג.
- שיאון, ליאורה, ואייל בן ארי (2007). גוף, מיניות ומשפחה בקרב חיילי מילואים קרביים בישראל. סוציולוגיה ישראלית, ט(1), 171-149.
- ששון-לוי, אורנה (2006). זהויות במדים: גבריות ונשיות בצבא הישראלי. ירושלים: מאגנס.
- Bernstein, Elizabeth (2001). The meaning of the purchase desire, demand and the commerce of sex. *Ethnography*, 2(3), 389-420.

- Bianchi, Raoul (2018). The political economy of tourism development: A critical review. *Annals of Tourism Research*, 70, 88–102.
- Birch, Philip, Eileen Baldry, & Victoria H. Hartley (2017). Procuring sexual services: Evidencing masculinity diversity and difference through sex work research. *Sexuality & Culture*, 21(4), 1106–1119.
- Bishop, Ryan, & Lillian S. Robinson (1998). *Night market: Sexual cultures and the Thai economic miracle*. New York & London: Psychology Press.
- Bruker, Guy (2019). Circles of influence: Israeli men as sex tourists in Thailand. In Esther Hertzog & Erella Shadmi (Eds.), *Prostitution, pornography and trafficking in women: Israel's blood money*. New York: Routledge.
- Cohen, Erik (1986). Lovelorn farangs: The correspondence between foreign men and Thai girls. *Anthropological Quarterly*, 59(3), 115–127.
- (1993). Open-ended prostitution as a skilful game of luck: Opportunities, risk and security among tourist-oriented prostitutes in a Bangkok Soi. In Michael Hitchcock, Victor T. King, & Michael J. G. Parnwell (Eds.), *Tourism in South-East Asia* (pp. 155–178). London: Routledge.
- Connell, Raewin W. (1995). *Masculinities*. Berkeley: University of California Press.
- (1998). Masculinities and globalization. *Men and Masculinities*, 1(1), 3–23.
- Connell, Raewin W., & James W. Messerschmidt (2005). Hegemonic masculinity: Rethinking the concept. *Gender and Society*, 19(6), 829–859.
- Csordas, Thomas J. (1993). Somatic modes of attention. *Cultural Anthropology*, 8(2), 135–156.
- Davidson O'Connell, Julia (1998). *Prostitution, power and freedom*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Davidson O'Connell, Julia, & Jacqueline Sanchez-Taylor (2005). Travel and taboo: Heterosexual sex tourism in the Caribbean. In Elizabeth Bernstein & Laurie Schaffner (Eds.), *Regulating sex: The politics of intimacy and identity* (pp. 83–100). Abingdon, Oxon: Routledge.
- Empel, Emily, & Cynthia G. Wagner (2012). The future of the commercial sex industry. *The Futurist*, 46(3), 36–40.
- Enloe, Cynthia (1989). *Bananas, beaches and bases: Making feminist sense of international politics*. London: Pandora Press.
- Frank, Elena (2014). Groomers and consumers: The meaning of male body depilation to a modern masculinity body project. *Men and Masculinities*, 17, 278–298.
- Frank, Katherine (2003). “Just trying to relax”: Masculinity, masculinizing practices, and strip club regulars. *Journal of Sex Research*, 40(1), 61–75.
- Giddens, Anthony (1991). *Modernity and self-identity*. Cambridge: Polity Press.
- Glassner, Barry (1989). Men and muscles. In Michael S. Kimmel & Michael A. Messner (Eds.), *Men's lives* (pp. 252–261). New York: Macmillan.

- Grenz, Sabine (2005). Intersections of sex and power in research on prostitution: A female researcher interviewing male heterosexual clients. *Signs*, 30(4), 2091–2113.
- Gutmann, Matthew C. (1997). Trafficking in men: The anthropology of masculinity. *Annual Review of Anthropology*, 26, 385–409.
- Hakak, Yohai (2016). *Haredi masculinities between the Yeshiva, the army, work and politics: The sage, the warrior and the entrepreneur*. Boston: Brill.
- Hearn, Jeff, & David H. J. Morgan (1990). *Men, masculinities and social theory*. London: Routledge.
- Hertzog, Esther, & Erella Shadmi (Eds.) (2019). *Prostitution, pornography and trafficking in women: Israel's blood money*. New York: Routledge.
- Hoang, Kimberly Kay (2014). Vietnam rising dragon: Contesting dominant western masculinities in Ho Chi Minh city's global sex industry. *International Journal of Politics, Culture, and Society*, 27(2), 259–271.
- Hobbs, Jeffrey Dale, Piengpen Na Pattalung, & Randy C. Chandler (2011). Advertising Phuket's nightlife on the internet: A case study of double binds and hegemonic masculinity in sex tourism. *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia*, 26(1), 80–104.
- Holmgren, Linn Egeberg, & Jeff Hearn (2009). Framing “men in feminism”: Theoretical locations, local contexts and practical passings in men's gender-conscious positionings on gender equality and feminism. *Journal of Gender Studies*, 18(4), 403–418.
- Jeffreys, Sheila (2008). *The industrial vagina: The political economy of the global sex trade*. New York: Routledge.
- Joseph L. Joseph, & Pamela Black (2012). Who's the man? fragile masculinities, consumer masculinities, and the profiles of sex work clients. *Men and Masculinities*, 15(5), 486–506.
- Kara, Siddharth (2009). *Sex trafficking: Inside the business of modern slavery*. New York: Columbia University Press.
- Katsulis, Yasmina (2010). “Living like a king”: Conspicuous consumption, virtual communities, and the social construction of paid sexual encounters by US sex tourists. *Men and Masculinities*, 13(2), 210–230.
- Kelley, Kristen (2015). *Patriarchy, empire, and ping pong shows: The political economy of sex tourism in Thailand (paper 11)*. Cultural Studies Capstone Papers.
- Kimmel, Michael S. (2005). *Gender of desire: Essays on male sexuality*. New York: State University of New York Press.
- Kvale, Steinar (2007). *Doing Interviews*. London: Sage.

- Ling, L. H. M. (1999). Sex machine: Global hypermasculinity and images of the Asian woman in modernity. *Positions East Asia*, 7(2), 277-306.
- Monto, Martin A., & Christine Milrod (2013). Ordinary or peculiar men? comparing the customers of prostitutes with a nationally representative sample of men. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 58(7), 802-820.
- Mosher, Donald L., & Silvan S. Tomkins (1988). Scripting the macho man: Hypermasculine socialization and enculturation. *Journal of Sex Research*, 25(1), 60-84.
- Nandy, Ashis (Ed.) (1988). *The intimate enemy: Loss and recovery of self under colonialism*. Oxford: Oxford University Press.
- Oppermann, Martin (1998). *Sex tourism and prostitution: Aspects of leisure, recreation and work*. Putnam Valley: Cognizant Communication Corporation.
- Pitts, Marian K., Anthony M. Smith, Jeffrey Grierson, Mary O'Brien, & Sebastian Misson (2004). Who pays for sex and why? An analysis of social and motivational factors associated with male clients of sex workers. *Archives of Sexual Behavior*, 33(4), 353-358.
- Prior, Ayelet, & Einat Peled (2018). Paying for sex while traveling as tourists: The experiences of Israeli Men. *The Journal of Sex Research*, 56(4-5), 659-669.
- Prus, Robert (1996). *Symbolic interaction and ethnographic research: Intersubjectivity and the study of human lived experience*. New York: SUNY Press.
- Rivers-Moore, Megan (2012). Almighty gringos: Masculinity and value in sex tourism. *Sexualities*, 15(7), 850-870.
- Rubin, Gayle (2006). The traffic in women: notes on the "political economy" of sex. In Ellen Lewin (Ed.), *Feminist anthropology: A reader* (pp. 87-107). Malden & Oxford: Blackwell publishing.
- Sa'ar, Amalia (2009). Low-income "single moms" in Israel re-adapting the gender contract. *Sociological Quarterly*, 50(3), 450-473.
- Sa'ar, Amalia, & Taghreed Yahia-Younis (2008). Masculinity in crisis: The case of palestinians in Israel. *British Journal of Middle Eastern Studies*, 35(3), 305-323.
- Sanders, Teela (2008). Male sexual scripts intimacy, sexuality and pleasure in the purchase of commercial sex. *Sociology*, 42(3), 400-417.
- Schrock, Douglas, & Michael Schwalbe (2009). Men, masculinity, and manhood acts. *Annual review of sociology*, 35(1), 277-295.
- Serughetti, Giorgia (2013). Prostitution and clients' responsibility. *Men and Masculinities*, 16(1), 35-48.

- Trautner, Mary Nell (2005). Doing gender, doing class the performance of sexuality in exotic dance clubs. *Gender & Society*, 19(6), 771–788.
- Weitzer, Ronald (2009). Sociology of sex work. *Annual Review of Sociology*, 35(1), 213–234.
- Wienke, Chris (1998). Negotiating the male body: Men, masculinity, and cultural ideals. *The Journal of Men's Studies*, 6(3), 255–282.
- Williams, Sophie, Lenore Lyons, & Michele Ford (2008). It's about bang for your buck, bro: Singaporean men's online conversations about sex in Batam, Indonesia. *Asian Studies Review*, 32(1), 77–97.
- Wonders, Nancy A., & Raymond Michalowski (2001). Bodies, borders, and sex tourism in a globalized world: A tale of two cities — Amsterdam and Havana. *Social Problems*, 48(4), 545–571.